

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
BUKOVINA STATE MEDICAL UNIVERSITY

KLINICHNA TA

CLINICAL & EXPERIMENTAL

EKSPERIMENTAL'NA

PATHOLOGY

PATOLOGIYA

Т. XI, № 1 (39), 2012

**Щоквартальний український
науково-медичний журнал.
Заснований у квітні 2002 року**

**Свідоцтво про державну реєстрацію
Серія КВ №6032 від 05.04.2002 р.**

Засновник і видавець: Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Головний редактор

Т. М. Бойчук

Перший заступник головного редактора

В. Ф. Мислицький

Відповідальні секретарі:

С. Є. Дейнека

О. С. Хухліна

Секретар

Г. М. Лапа

Наукові редактори випуску:

д. мед. н., проф. Л. І. Власик

д. мед. н., проф. С. С. Костишин

д. мед. н., проф. І. Й. Сидорчук

Редакційна колегія:

Власик Л. І.

Денисенко О. І.

Івашук О. І.

Ілащук Т. О.

Колоскова О. К.

Коновчук В. М.

Костишин С. С.

Марченко М. М.

Мешишен І. Ф.

Полянський І. Ю.

Руденко С. С.

Сидорчук І. Й.

Сорокман Т. В.

Адреса редакції: 58002, Чернівці, пл. Театральна, 2, видавничий відділ БДМУ.

Тел./факс: (0372) 553754. **E-mail:** vfmyslickij@rambler.ru

Повнотекстова версія журналу представлена на сайті <http://www.bsmu.edu.ua/KEP>

Електронні копії опублікованих статей передаються до **Національної бібліотеки ім. В.В.Вернадського** для вільного доступу в режимі on-line.

Реферати статей публікуються в "**Українському реферативному журналі**", серія "Медицина"

УДК 616.8-009.86-053.2:615.217

Н.І.Ковтюк
Ю.М.Нечитайло
І.О.Юхимець *

Буковинський державний медичний
університет, м. Чернівці

*Міська клінічна лікарня №2,
м. Чернівці

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ, ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ У ДІТЕЙ З НЕВРОЛОГІЧНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ, ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ПОКРАЩАННЯ

Ключові слова: діти, якість
життя, неврологічні захворюван-
ня, прамірацетам.

Резюме: Метою дослідження було вивчення впливу прамірацета-
таму на показники якості життя, пов'язаної з здоров'ям у
дітей із епілепсією, оцінені за власною та за генеричною *СНО-*
SF87 анкетами. Відмічено покращання розумової працездат-
ності, емоційного балансу та показника якості життя в цілому.

Вступ

Здоров'я людини за визначенням ВООЗ включає різні компоненти: фізичні, психологічні, соціальні. У медицині загалом і, особливо, в педіатрії, все більше уваги приділяють такому комплексному показнику здоров'я як „якість життя”. Оскільки цей критерій стосується передусім стану здоров'я, тому найчастіше використовується термін «якість життя, пов'язана зі здоров'ям» (ЯЖПЗ) (в англійській літературі «health-related quality of life») [8]. Якість життя є характеристикою фізичного, психологічного, емоційного і соціального функціонування дорослого чи дитини, в основі якої лежить суб'єктивне сприйняття. Будь-яка хвороба може істотно впливати не тільки на фізичний стан, а і на психологію та поведінку дитини [3, 8]. При лікуванні дітей із неврологічними захворюваннями основна увага приділяється клінічним показникам і практично не враховується суб'єктивна складова, яка є важливою в патогенезі цієї групи захворювань і легко оцінюється показниками ЯЖПЗ.

У сучасних умовах, при лікуванні неврологічних розладів у дітей, не зменшується увага до ноотропних препаратів, перш за все до пірацетаму. Препарати зі схожою до нього структурою розподіляються на три групи. До першої входять пірацетам, прамірацетам та інші. Вони є ефективними у покращанні когнітивних функцій, особливо при травматичному генезі порушень, та мають легку антидепресивну дію. У препаратів другої групи є чітка протисудомна дія і вони широко застосовуються при лікуванні епілепсії [4-9]. Спільним фармакологічним механізмом дії усіх препаратів є активація кальцієвих каналів, через що можна очікувати сприятливого впливу і препаратів першої групи на перебіг епілепсії.

Більшість препаратів ноотропної дії, які застосовуються в педіатрії, викликають загальну стимуляцію нервової діяльності, не впливаючи на

суб'єктивне сприйняття людиною оточуючого середовища. Відносно новому препарату цієї групи – прамірацетаму, притаманний більш широкий спектр дії [7,9]. Стимуляція нервової діяльності під впливом препарату відбувається за рахунок інтенсифікації впливу холіну на холінергічні ділянки мозку. Препарат не має седативної чи збуджуючої дії, впливу на діяльність периферичної нервової системи. У той же час, поряд із ноотропною активністю, що веде до підвищення функцій пам'яті та покращання засвоєння навчальних матеріалів, він має досить виражену антидепресивну дію, яка супроводжується позитивним впливом на суб'єктивне сприйняття оточуючого.

Мета дослідження

Визначити наявність впливу прамірацетаму на ЯЖПЗ дітей із епілепсією, оцінену за показниками генеричної анкети та анкети, що вивчає комплекс особливостей функціонування дітей.

Матеріал та методи

Для досягнення поставленої мети нами було обстежено 42 дітей із захворюваннями нервової системи (епілепсія в періоді ремісії на прийомі депакіну не менше 6 місяців) у віці від 7 до 16 років (середній вік пацієнтів у вибірці становить 11,2 роки). Для виконання даного фрагменту роботи використовували аналітичний дизайн дослідження. Діти були рандомізовано розподілені на дві групи, співставні між собою за віковими та клінічними показниками - основну (22 дітей) і контрольну (20 дітей) залежно від отримання ноотропного препарату Прамістару. Препарат Прамістар (прамірацетам, фірма Berlin-Chemie) призначався дітям із нетяжкими формами епілепсії (G40 за МКХ10) у добовій дозі 1200 мг розділеній на 2 прийоми.

Перше обстеження проводилося після адаптаційного періоду (1-2 дні) у стаціонарі, повторне –

Окремі показники якості життя дітей у динаміці лікування

Розділ ЯЖПЗ	Показник ЯЖПЗ* (у %) в групах дітей				Норматив*
	Основна група, № обстеження		Контрольна група № обстеження		
	Перше	Друге	Перше	Друге	
Поведінка	64,2±4,4	78,5±4,9*	63,5±5,1	65,1±5,2	73,9±4,4
Психічне здоров'я	47,5±4,3	68,1±4,7*	53,7±5,6	57,1±4,9	67,8±4,2
Самооцінка	68,6±5,6	77,1±5,2	64,4±5,4	63,9±5,7	75,1±5,0
Загальна ЯЖПЗ	58,4±4,6	73,2±4,9*	63,7±5,6	67,1±5,2	83,1±5,2

Примітка. * – вірогідність різниці з першим дослідженням, $P < 0,05$; норматив – показник якості життя у здорових дітей; ЯЖПЗ – якість життя пов'язана зі здоров'ям

через 3 тижні. Якість життя дітей оцінювали за адаптованим україномовним опитувальником CHQ-SF87v.3. Опитувальник був перекладений на українську мову та адаптований нами для дітей. При обробці даних використовували власний метод декодування, новизна якого підтверджена патентом України [2]. Крім того, вивчалися гострота зору, особливості мікроциркуляції за іридоскопією, швидкість переробки інформації за коректурною пробою. Статистичну обробку результатів проводили за стандартними методами варіаційної статистики та кореляційного аналізу [1] із використанням пакета комп'ютерних програм Statistica 6.0 for Windows та QuattroPro 12.0 for Windows. Вірогідність різниці оцінювали за критерієм Стьюдента при рівні $p < 0,05$.

Обговорення результатів дослідження

Прийом медикаментозних засобів не повинен погіршувати клінічні показники в дітей чи викликати побічні дії. Застосований нами препарат Прамістар добре переносився і не викликав у дітей дослідної групи загострення основних проявів чи побічних дій. Не дивлячись на особливість обстежених дітей, пов'язану із наявністю судомних станів або підвищеної готовності до судом, в основній групі у жодному випадку не було зареєстровано погіршення клінічного стану в цьому аспекті. Стан мікроциркуляції, за даними бульбарної мікроскопії, не зазнав змін після лікування у порівнянні з першим дослідженням.

Соціометричне обстеження групи дітей показало неоднорідність характеристик якості життя. Жодна дитина з вибірки при оцінці загального стану здоров'я не оцінила його вищим балом, хоча 85,7% пацієнтів вибірки оцінили його в цілому позитивно. Позитивну оцінку стану здоров'я достовірно частіше давали діти з сільської місцевості. Дівчатка, порівняно з хлопчиками, оцінювали стан свого здоров'я вірогідно нижче.

Визначення розумової працездатності проводилося після оцінки стану зорового аналізатора. У більшості дітей був бінокулярний зір з еметро-

пичною рефракцією із гостротою 0,8-1,0, тільки у 3 дітей була міопія слабого ступеня (із коригованою гостротою 1,0), яка не перешкоджала проведенню коректурної проби в дітей.

Показники розумової працездатності до початку лікування не відрізнялися в групах. Після проведеного лікування відмічено покращання ряду показників у основній групі, значно зросла концентрація уваги. Найбільш наочними були показники кількості помилок та швидкості переробки інформації. Кількість помилок при виконанні коректурної проби при повторному обстеженні жодної дитини не перевищувала 6 на тест, у той час як в контрольній групі в 11 дітей було до 12 помилок. Зростання позитивних показників уваги та розумової працездатності в дітей основної групи сприяло збільшенню швидкості засвоєння інформації, що відобразилося відповідно в показниках об'єму інформації та швидкості читання стандартного тексту. Швидкість засвоєння інформації в основній групі при першому обстеженні становить $0,75 \pm 0,1$ кБайт/хв., при повторному визначенні через три тижні вона сягала $1,02 \pm 0,09$ кБайт/хв. ($p < 0,05$), у той час як у контрольній групі вона була без динаміки.

Показники якості життя в дітей основної групи також мали позитивну динаміку, що було пов'язано з збільшенням активності та працездатності дітей, покращанням емоційного балансу. Зменшилася частота таких суб'єктивних проявів, як відчуття тривоги, невпевненості в собі (табл). Це, в цілому, привело до покращання загального показника ЯЖПЗ ($73,2 \pm 4,9\%$), який після курсу лікування не мав вірогідної різниці з нормативним показником ($83,1 \pm 5,2\%$, $p > 0,05$).

У цілому, вивчаючи якість життя пов'язану зі здоров'ям дітей із неврологічною патологією, можна отримати значну кількість інформації, щодо функціонування пацієнтів. Вони, поряд із клінічними характеристиками, повинні бути однією із важливих складових оцінки якості надання медичної допомоги [2].

Як видно із вищенаведеного, застосування ноотропних препаратів при епілепсії має позитивний вплив на психологічний стан дітей. Оскільки термін спостереження за дітьми був нетривалим, то зробити висновки про вплив на характеристики судомних проявів не видається можливим. Вважаємо, що під час діагностично-лікувального процесу неврологічних хворих увага лікаря повинна бути направлена не тільки на забезпечення об'єктивних діагностичних та лікувальних можливостей, але й на підвищення параметрів якості життя. Це дозволить уникнути значної соціальної дезадаптації та втрати працездатності в майбутньому.

Висновки

1. Застосування прамирацетаму в дітей із неврологічною патологією сприяє покращанню розумової працездатності.

2. Препарат Прамістар у дітей з епілепсією має чітко виражену антидепресивну дію, що результує у вірогідному покращанні емоційного балансу та показника якості їх життя в цілому.

Перспектива подальших досліджень.

Зниження показників розумової працездатності в дітей із неврологічною патологією, зокрема при судомних станах, підтверджує необхідність пошуку нових методів корекції в клінічній медицині, що сприятиме, в подальшому, покращанню показників здоров'я як в загальному, так і якості життя дітей зокрема.

Література. 1. Гланц С. Медико-біологіческая статистика: Пер. с англ. - М.: Практика, 1998. - 459 с. 2. Ковтюк Н.І., Нечитайло Ю.М., Фокіна С.С. Спосіб оцінки якості життя дітей із патологією нервової системи за допомогою тестів / Патент України на корисну модель № 33538. - Опубл. «Бюлетень: промислова власність», 2008. - № 12. - 4 с. 3. Новик А.А., Ионова Т.И., Никитина Т.П. Исследование качества жизни в педиатрии / А.А. Новик, Т.И. Ионова, Т.П. Никитина // Вестник Международного центра исследования качества жизни. - 2004. - № 3-4. - С. 91-95. 4. Cheng M., Huang Z., Li S.X. Prophylactic efficacy of levetiracetam, valproate or phenobarbital on febrile convulsions in rats / Chin. J. Contemp. Pediatr. - 2010. - №7. - P.573-575. 5. Dai J., Han L., Wang L., Zhang L.L. Levetiracetam therapy for childhood epilepsy: a systematic review / J. Dai, L. Han, L. Wang, L.L. Zhang // Chin. J. Contemp. Pediatr. - 2010. - №2. - P.128-131. 6. Malykh A.G., Sadaie M.R. Piracetam and piracetam-like drugs: from basic science to novel clinical applications to CNS disorders / A. G. Malykh, M.R. Sadaie // Drugs. - 2010. - №3. - P.287-312. 7. McLean A. Jr., Cardenas D.D., Burgess D., Gamzu E. Placebo-controlled study of pramiracetam in young males with memory and cognitive problems resulting from head injury and anoxia / A. Jr. McLean, D. D. Cardenas, D. Burgess, E. Gamzu // Br. J. Pharmacol. - 2010. - №2. - P.282-284. 8. Mugno D., Ruta L., D'Arrigo V.G., Mazzone L. Impairment of quality of life in parents of children and adolescents with pervasive developmental disorder / D. Mugno, L. Ruta, V.G. D'Arrigo, L. Mazzone // Health Qual Life Outcomes. - 2007. - V.27, N5:22. 9. Rogawski M.A. Brivaracetam: a rational drug discovery success story / M.A. Rogawski // Br. J. Pharmacol. - 2008. - №8. - P.1555-1557.

КАЧЕСТВО ЖИЗНИ ДЕТЕЙ С НЕВРОЛОГИЧЕСКОЙ ПАТОЛОГИЕЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО УЛУЧШЕНИЯ

Н.И.Ковтюк, Ю.Н.Нечитайло, И.А.Юхимец

Резюме: Изучено влияние прамирацетам на показатели качества жизни, связанные со здоровьем детей с эпилепсией. Оценивание проводилось по авторской методике разработанной методике и по генерическим CHQ-SF87 анкетам. Отмечено улучшение показателей умственной работоспособности, эмоционального баланса и показателя качества жизни в целом.

Ключевые слова: дети, качество жизни, неврологические заболевания, прамирацетам.

UDC 616.8-009.86-053.2:615.217

QUALITY INDICES OF THE CHILDREN'S LIFE WITH NEUROLOGICAL PATHOLOGY AND POSSIBILITIES OF IMPROVEMENT [DISEASED] KIDS

N.I.Kovtiuk, Yu.N. Nechytailo, I.A.Yukhymets

Purpose. To determine the influence of nootropic agents on the life quality indices in children with epilepsy. To carry out the life quality (LQ) estimation according to generic questionnaire indices.

Design/approach. 42 children with epilepsy taking anticonvulsive agents during the period of remission have been examined by us. The average age of patients in a sampling constitute 11,2 years. An analytic design of research was used. The children were randomly divided into two groups depending upon the intake of nootropic preparation.

The primary examination was carried out at the initiation of treatment, a repeated one in 3 weeks. The life quality was estimated on the basis of adapted Ukrainian questionnaire CHQ - SF87 v.3. Our own decoding method whose novelty was corroborated by the patent of Ukraine was used when processing the data. The visual acuity, microcirculation peculiarities using iridoscopy, the rate of information processing based on the prove test were studied. Statistical processing of the results was carried out using the package of the computer programme statistica 6.0 for Windows and Qutto Pro 12.0 for Windows. The reliability difference was estimated by student's test at the level of $p < 0.05$.

Findings. The use of nootropic agents in children with neurological pathology promotes an improvement of mental efficiency. A clearly marked antidepressive action is observed. A reliable improvement of the emotional balance and their life quality indices as a whole takes place.

Research limitations/implications. Nowadays the subjective constituent of the children's health with epilepsy is insufficiently studied. The present research is dedicated to this question. A study of the influence of nootropic agents upon the LQ indices of children with neurological pathology will enable to improve the state of their health, to reduce the negative consequences of the disease later on.

Originality/value. For the first time in Ukraine the technique of evaluating LQ in children with neurologic pathology based on the adapted Ukrainian questionnaire CHQ-SF87v.3. has been used and ways of its updating are being sought out.

Keywords: children, quality of life, neurological diseases, pramiracetami.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)
Clin. and experim. pathol.- 2012.- Vol.11, №1 (39).-P.96-98.

Надійшла до редакції 07.02.2012

Рецензент - проф. І.І. Заморський

© Н.І.Ковтюк, Ю.М.Нечитайло, І.О.Юхимець, 2012

- ацетамінофеном на фоні довготривалого введення естрогенів та прогестинів*
- 76 *A. V. Ivchenko*
Вплив умов стрептозотоцинового діабету на фазовий склад мінералу регенерату кісткової тканини піддослідних щурів за даними однофакторного дисперсійного аналізу
- 80 *M. O. Ishkov, O. I. Belikov, I. S. Davydenko*
Порівняльна характеристика ефективності лікування різних форм хронічних верхівкових періодонтитів із застосуванням препарату протимікробної дії на поліетиленоксидній основі діоксизоль в умовах експерименту
- 87 *E. V. Kavulia*
Роль порушень ліпідного обміну в розвитку дисциркуляторної енцефалопатії, поєднаної з фібриляцією передсердь
- 91 *T.V.Knyazevych-Chorna, M.I.Hryshuk, N.I.Shovkova*
Морфофункціональні зміни судинного русла та паренхіми надниркових залоз на першу добу після дії холододового фактора
- 96 *N.I.Kovtiuk, Yu.N. Nechytailo, I.A.Yukhymets*
Якість життя, пов'язана із здоров'ям у дітей з неврологічною патологією, та можливості його покращання
- 99 *S. I. Kryzhnaya, T. S. Sakcharova*
Рівень маркерів окислювальної модифікації та нітросилування білків у головному мозку при порушенні порфіринового обміну та можливості його корекції
- Background on Long-Term Estrogen and Progestin Introduction*
- Streptozocin Diabetes Conditions' Influence on the Phase Structure of Bone Tissue's Mineral Regenerate of Experimental Rats According to Univariate Dispersed Analysis*
- Comparative Characteristics of the Treatment Efficiency for Different Forms of Chronic Apical Periodontites using Drug with Antimicrobial Action on Polyethelinoxyde Basis Dioxyzol under the Conditions of Experiment*
- The Role of Lipid Exchange Disturbances in the Development of Discirculatory Encephalopathy Combined with Atrial Fibrillation*
- T.V.Knyazevych-Chorna, M.I.Hryshuk, N.I.Shovkova*
Morphofunctional Changes of the Blood Stream and Parenchyma of the Adrenal Glands during First Twenty Four Hours Following the Cold Factor Influence
- N.I.Kovtiuk, Yu.N. Nechytailo, I.A.Yukhymets*
Quality Indices of the Children'S Life with Neurological Pathology and Possibilities of Improvement
- S. I. Kryzhnaya, T. S. Sakcharova*
Markers of Oxidative Modification and Nitrosylation of Proteins in the Brain During the Experimental Disturbance of Porphyrin Exchange and the Possibility of Correction